

بەرچاقتىرىن پشكدارىبا وى ل دەمى ل راژان ساللا ۱۹۸۶ئى و ب
 ھەلكەفتا ب دوماھىھاتنا دەورا كادرا شعرىن خو تىدا خواندن.
 ديسان پشكدارىبە كا بەردەوام دگەل ئىزگى دەنگى كوردستانا
 عىراقى ھەبووئە و شعرىن خو ژىرا قىرى دكرن و ب دەنگى ھەقالىن
 وى دەھاتنە خواندن، پشكدارىبىا شاعرى د ناھ رىزىن شۆرەشا
 كوردى دا چەند لايەن بخو ھە دگرتن، ژ لايەكى ھە پىشمەرگە
 بووئە، ژ لايەكى دىقە كادىرەكى زىرەك و پىشكەفتى بووئە و بزاف
 د رەھشە نىبىركن و ھوشيارىبا خەلكى دا دكر. ژ لايەكى دىتر ھە ب
 قەلەمى خو پشكدارى دكر و ھۆزانىن پىر پامان و كارتىكەر و
 بەرگرى و تىر ھاندان و سۆزا ھەلاتىنىن ئىسىنە و د ناھ
 پىشمەرگەى دا بەلاھ دكرن ژ بلى ئەوئەن بو ئىزگى دەنگى
 كوردستانى و ب رىبىا ناما بو ھەقالىن خو قىرى دكرن چ ل ناھ
 دەقەرئەن رىزگاركرى، چ ژى بو ناھ جەرگى رىزىمى ل باژىرى دەھوك ل
 سالىن ھەشتىيان دا.

*** بەرھەبىن وى:**

ھەر كەسى ھۆزانقان بىت، بزاقى دكەت ئەو ھۆزانىن ئىسىن
 بەدەتە خواندن و بەلاھ بكەت. ژ بەر ھندى ھەر زوى پىشتى چەند
 پشكدارىبە كا د فىستەھال و ئىقارى بىن ھۆزان خواندنە دا، دەست

ب به لاقرنا هۆزانتین خو کره لسهر بهرپه رین رۆژناما و ههر زوی چهند هۆزانه کین وی د رۆژنامه یا (هاوکاری) دا هاتینه به لاقرنا - جهی داخی بوو ئەم نهشیاین وان هۆزانا ههمیان پهیدا بکهین کو ئەو هژمارین وان سالان دهرکهفتین لهر دهست نه بوون - ژبلی پشتی گههشتیه ناف ریزین شورهشی و د چاپه مهنیت ل ویری دهرکهفتن چ وهک به لاقو ک یان کو قار، هۆزانتین خو تیدا به لاق دکرن، وهک: (دهنگی قوتابیان، مهتین، پتیشکهفتن، رهوشه نگیری...).

قوناغا دووی یا بهرهمین وی دهست پی دکهت ب چاپکرنا هۆزانتین خو وهک دیوانه شعر و د فی بیافی دا شاعری مه ژ بهرهمی وی ئەف ههر دو کۆمهله هۆزانه هاتینه چاپکرن:

١) **خوین و نازادی:** دیوانا وی یا ئیکی یه، ل سال ١٩٨٦ ئ

ل چاپخانا خهبات هاتیه چاپکرن، پیک دهیت ژ پیشگۆتهکی ب خامهیی (ئیبراهیم) هاتیه نقیسین و ژ (١١١) بهرپه رین قهباری ناخنجی پیک دهیت و ههمی ب دهستی هه قاله کی هۆزانهانی (جهبار حاجی) هاتیه نقیسین. فی کۆمی نیزیکی (٤٦) هۆزانا د ناف بهرگی خو دا هلگرتینه و بین قوناغا دهستپیکا وی یا شعری نه د نایبه را سالین ١٩٨٠-١٩٨٤ ئ دا. ل دو ماهیا وی ژی فهرههنگۆکه کا بچویک ژیرا دانا یه.

٢) **سمفونیا خهون و خهیلان:** دیوانا دووی یه پشتی

شەھىدبوونا ھۆزائىقانى ھاتىيە و چاپكرن ل سالا ۱۹۹۱، ھەر ل چاپخانا خەبات چاپ بوويە و قەبارى ئاقىنجى يە ب (۸۰) بەرپەران و ژ (۲۰) پارچە ھۆزانان پىكھاتى يە. ل بەراھىيى دىوانا خۆكرىە دىبارى بۆ «ھەر دەستى خەنجەر ھەلكىشاي و رىكا نازادىن قەوژارتى.. ھەر پەيشا بوويە مۆمك و ھزرىن كەفتار رامالين». ل دوماهىيى ژى نقيسەر (ئەحمەد قەرەنى) كو وى دەمى پىشمەرگە بوويە د نافت رىزىن شۆرەشى دا، پىشگۆتنە كا جوان لىدۆر رەوشا ئەفراندىن كوردى يىن ھەقچەرخ نقيسى يە و (۱۳) بەرپەر قەگرتىنە. لىدويش دا فەرھەنگۆكەك بۆ پەيشىن گران دانايە ئەو ژى (۱۴) بەرپەران قەدگرىت. ھەر وەسا دگەل چەندىن ھۆزانان مۆنتىف بۆ ھاتىنە چىكرن ژ لايى ھونەرمەندەكى قە كو نافتى وى نەھاتىيە نقيسىن. د بەرپەرى دوماهىيى دا ژى ژىنەنىگارا وى دگەل وىنەبەكى وى يى پورتىت ھاتىيە بەلاقتىرن.

* * *

دبىت ھۆزائىقانى ھىشتا بەرھەم ماىت نەھاتىتە چاپكرن، لى يىن كوگەھشتىنە دەستى مە و دناف بەرپەرىن رۆژنامە و كوڤاران دا بەلافت بووين ھەر ئەقە بووينە. ژبلى چەند پارچەيىن كورت د نافت وان نامەيىن ھۆزائىقانى ل دەستپىكا نقيسىنا خۆ دا بۆ ھەقالىن خۆ قرى كرىن.

*** ھەقبەندى يېتىن جىفاكى:**

د ژيانا خۆ دا شاعرى نەخاسمە ل دەمى زارۇكىنىيى، كو كورەكى
زىرەك و ژ خۆب شەرم بوويه، گەلەك تىكەلى دگەل زارۇكان
نەكربە و ھەر وەك براپى وى كاك بەھجەت دىبىثىت: «د ژيانا خۆ
دا چ جارا يارى دگەل زارۇكان نەكربىنە». ھەر وەسا لدويف گوتنا
پىتيرىن ھەقال و ھەفگورىن وى دىبىژن كو يى خوشتقى بوويه و
نمۇنە يى ھەقال و كادرى خۇراگر بوويه و ھەردەم بۆ ھەر كارەكى ل
رىژىن پىشىيى بوويه.

ھەر جھى چۆبايى و لى كار كرىا، زوى ھەقال ژىرا پەيدا دېون
و وى ژى بەردەوام پەيوەندى يېتىن خۆ موكومتر لى دكرن و زىدەتر
ھەقال بۆ خۆ پەيدا دكرن. ھەكە بەرىخۆ بدەينە وىنە يېتىن شاعرى خۆ
د پشكا ئەلبۆمى دا دى بىنىن كا چەند يى خوشتقى بوويه و ھەمى
دەمان دىوانا وى يا گرتى بوويه و سوحبەت لى دەھاتنە ڧەگېران.

ھەر وەسا ھەر ژ ئەلبۆمى ئاشكرا دبىت كو ھەقبەندى دگەل
زۆربەى وان نقىسەر و رەوشەنبىر و ئەدىبىتىن د ناف شۆرەشى دا،
وەك: شەھىد رەئوف ئاكرەبى، نقىسەر و شاعر ئەحمەد قەرەنى،
ھۆزانقان حسن نورى و رمضان عىسى. ژىلى نىزىكىا وى بۆ
ھۆزانقان ناقدار ھەژارى موكرىانى و مفا وەرگرتن ژ سەرىورىن وى
د بوارىن ژىكجودا دا. ژ لايەكى دىڧە ژ لايى ھەمى بەرپرسىن حزبى

بیټن وی دهمی فه گه له کی خوشتنفی بوویه و ههمیان ژ بهر زیره کی و
چه له نگی و خوشمرو قیا وی، چه ز ژئ کر به .

*** نامه لینگه ویرین:**

پشکه کا گرنگتر ژ شان په یوه نندیان نامه لینگه ویرین بوویه د
نا بیه را وی و هه قالین وی دا هه ر ل ده می قوتابی و هه تا
پیشمه رگه ژ ی هه ر بو ئیکودو قری کرینه ، ژبلی وان کاغه زین بو
مالا خو دنقیسین و قری دکرن .

د شان ناما دا گه له ک جار ان لدور سه روبه ری خو تاخفتی یه ،
یان ژ ی لدور هه لویستی خو و بیټن هه قالالا و به ره قانی ژ دوزا
وه لاتی ب کاره ک مه زن و پیروز زانییه .

د هژماره کا نامین وی دا لبه ر دهستی مه بیټن قوناغا خواندنا
تاماده یی ، پتر لدور خه ربیی و ریز و سلاقن ، ژبلی هاندا نا هه قالالا
بو پتر نقیسینی و پشکدار بی د کورین هوزان خواندن ی دا و
هه قال ی وی یی ژ هه میان پتر نامه بو قری کرین چ ل ده می قوتابی ،
یان ژ ی پشتی بوویه پیشمه رگه ، هه قال ی وی (حازم
عه بدولر ه حمان) بوویه . د نامه کی دا بو وی ل ده می
پیشمه رگایه تی ، شاعری مه گه له کی ب هیقی بوویه کو دی روژا
ناشتی و نازادیی هه لیتن چ زوی ، چ دره ننگ . نامه یه ک ل روژا

۱۹۸۶/۱/۷ی ژ مه کته با سیاسی ل ده می لسهر بیته لی کار ذکر
بو هه قالی خو قریکریه و تیدا دبیتیت:

«کاکو. نه ز دویر چاقیت ته بیت پر ژ نومیدا ماچی دکم و
هیفی خوازم کوب ده مکتی نیتزیک بگه هینه ئیک نه ز و تو و
وهلات و ناشتی و نازادی. هه رچهنده مه باوهره و تشتکه کی
(حتمیه) دی گه هینه نومیدی دویر یان نیتزیک، لی دویر و نیتزیک
لسهر بزاقی راوه ستایه، نه فجار پیدفیه کو نم خو ناماده بکه یان و
ب هه می شیانا خو بزاقی بکه یان بو نامانجیت پیروزیت
مرؤفایه تی ب ته فای...».

د نامه کا دیترا ل روژا ۱/۹/۱۹۸۴ی هاتیه نقیسین، دده ته
خویاکرن کو برایی وی (طیب) هاتیه سیداره دان و تیدا دبیتیت:
«برا تو پی بزانی بهری چند ماوه یه کی برایه کی من ژ لایین
رژیمی فه هاته (اعدام) کرن ب ته عزیزیی، به لی نم گه له ک پی د
سه ربلندین چونکی ریکا راست یا ملله تیه، هندی مرؤف بو ملله تن
خو بکه ت هیشتا کیمه...».

هه ر ل ده می ل راژان، ل روژا ۱۴/۱۲/۱۹۸۱ی، د کاغه زه کا
دیترا دده ته خویاکرن کو ده مه که ژ کاروانی فه هاندنا هوژانی دویر
که فتیبه چنکو ده لیقه بو هلنه که تیه بنفیسیت ژ بهر کاری وی:
«برایی بهریتز، پی بزانه کو نوکه نه ز پی ژ کاروانی هوژانی

ښه مايم و ټو من ريک ناکه ښيت کو هوژانې بنځيستم چونکي من يا خو ب کاره کي وه سان ښه کري کو من دهرهت نه بيت هوژانې برتسم. چونکي من دهرهت نينه دوو سهعه تان بتني روينه خواري و هزريت خو بکه مه فلمهک لبر چاښت خو و چند رتيزکه کان ريز کهم و بنځيستم...».

د نامه يا ديتر دا ټو هه ښاله کي دي ب ناڅي (عصمت رهجه ب) ل روژا ۱۹۸۷/۲/۲۷ ځي نشي سي يه، تيدا به حسي داگير کرنا کوردستاني و هيرشيني دوژمنا دکهت و دبيژيت:

«ماوهه که دويم ژ ديدارا ته و هه ښالان، لي پا نيزيکي دلتي هه وه مه، کوردستان ده لاله و نهو ده لالا کو ب زوري ده يته ره فان و هه ردهم دلگرتي و پره ژ وي ههستي گران و دارگراني ب زوري دبر بهژني دا دنځيت. نو هه ر روژ و گاش خو ښه دچريت و گري و هه واريت وي ب سه ر چيا و نهالان ښه دچن، باوه ر بکه ده مي کو نهف فاشييت هار ماچا مرني ل گه رده نا کوردستاني ددهن هه وار ژي بلند دبن، نه م هه و نامرين ژ که رب و کين و رق و قينييت څي زورداري ب زوري زهري بريه بن په ريا رهش و روژي هزاران دهق و نيشانان ل روميته و له شي دکهت، هه لبهت نهو ژي وه کو تو دزاني ناپالم و ساروخيت نويشي و فسفوري و خه ردهل و گازيت دي ييت ژه هراوي هه تا دوماهيکي...».

ل دو ماھیبی ژى چەند پە یقە کین وی ژ نامە کئی ل کانونا ئیکئی
سالاً ۱۹۸۸ ی پستی ئەنفالان بۆ دەیک و بابین خۆ نقیسیه و تیدا
لدۆر هەلویستی خۆراگری دەیکا خۆ ناخفتیه و دبیتیت:

«دەیک و بابیت من بیت دلۆقان و بەاگران، هەوه ئەم بیت
هیکرین کو ببینه پتشمەرگه و ئەم هەردەم ب هەوه و دلسۆزیا هەوه
بۆ کوردستانی د سەریندین و من ئومیدا هەمی کو دئی گەلی مه یئ
کوردستانی هەر ب سەرکەفیت و ئەم هەمی دئی ب کوردستانی و
کەس و کاریت خۆ ئو نازادیی و ناشتی شاد بین و زۆرداری
دەوامی ناکەت و گەلی عیراقی دئی هەر رۆژا ناشتی بینیت. ئیدی
خودی پشتهفانی هەوه بیت...» .

بەلی بەری قی پەرەگرافی لدۆر دەیکا خۆ دبیتیت:

«ئەز هیقیدارم ژ دەیکا خۆ کو دلئ وی ب مه قە نه بیت و
هەردەم یا رویخۆش بیت و هەرۆ نهکەته گری، چونکی پیدفیه کو
ئەو ژ هەمی کەسان پتر یا کەیفخۆش بیت نهک هەردەم بکەته گری،
دلئ خۆ ئو بابی من و خەلکی دگەل هەوه نهخۆش کەت، هەرچەندە
من ئومیدەکا مەزن یا ب دەیکا خۆ هەمی کو دئی هەردەم یا خۆراگر
بیت و شۆرشگیر بیت، چونکی خۆراگریا دەیکیت پتشمەرگه ی د
ناف ئوردیگه هاندا، جهتی شانازیا هەمی شۆرشگیرانه...» .

• سعدالله بی پشمه رگه

* کاری ریکهستی:

ل سال ۱۹۷۷ی دچیته د ناڤ ریزین ریکهستنین نهینی بین پارتی دیموکراتی کوردستان دا و ژ لایین ریکهراوا (شهفهق) شه دهیته ریکهستن. ل دهستییکا کاری خوئی پارتایه تی ب زیره کی و چاقنه ترسیی هاتیه نیاسین و قوربانی و خوگوربکرن د فرههنگا وی یا تیگه هشتن و خهباتی دا بووینه و شههید بوون کاره کی گهلهک ب ساناهی بوویه ل جهم وی ژ پیخه مه تی وهلاتی وی بگه هته نازادیی و خه لکی وهلاتی وی بی شاد بیت.

* زیندان کرن:

هوزانقانی مه سعدالله ئاقدهل، هه ر ل دهستییکا بزاقا خو یا رامیاری، پشتی برایی وی بی مه زن (طیب) ریکهستنا وان یا نهینی دهیته ئاشکراکرن و دکه قته د ناڤ په نجین رژیم دا هه تا کو پشتی ئه شکه نجه یه کا زور ل روژا ۱۹۸۴/۷/۲۲ی دهیته سیداره دان. سعدالله دگهل دایک و بابین خو دهیته گرتن و رهوانه ی ژیریا عیراقی دکهن و ل ویری ژی ژیک دهینه جودا کرن و شاعری مه بو ماوی نیزیکی (۶) هه یقا دمینته د زیندانین رژیم

دا. ل دەمی دهینه بهردان، دزقنه‌قه و جاره‌کا دی ده‌ست ب کاری
خۆیی ریک‌خستنی دکه‌ته‌قه. ژبه‌ر پیگیری و بجه ئینانا ئه‌رکین
لسه‌ر ملین وی، سالا ۱۹۷۸ شه‌ره‌فا ئه‌ندامه‌تی د ناڤ ریزین
پارتی دا وه‌ردگریتن.

*** پێشمه‌رگایه‌تی:**

ل روژا ۲۱ شواتا ۱۹۸۰ی، ژ ئه‌گه‌ری ئه‌نجامدانا کاره‌کی
پارتایه‌تی، ریک‌خراوا وان ئاشکرا دبیت و چه‌ند هه‌قالین وان
دهینه‌گرتن ژ لای سیخورین رژیمی فه و ئه‌و و چه‌ند هه‌قاله‌کین
دیتر خۆرزگار دکه‌ن و دگه‌هه‌ ناڤ ریزین له‌شکری شۆره‌شگبیری
کوردستانی ل سنووری لیژنا ناوچا دهوک و پاشی دهینه ره‌وانه‌کرن
بۆ باره‌گایی لقی ئیک یی پارتی دیموکراتی کوردستان و لدویڤ
داخوازا هیژا (مسعود بارزانی) دهینه ره‌وانه‌کرن بۆ مه‌کته‌با
سیاسی یا پارتی دا کوژ خوانده‌قانیان وان مفای وه‌ربگرن.

ل روژه‌کا سه‌خت و دژوار و سه‌رمایا زقستانی دا، کاروانی وان
هه‌قالین د گهل دا به‌ره‌ف ئیرانی ب ری دکه‌فن، بۆ ماوه‌یی پتر ژ دو
هه‌فتیا ب ریقه‌ چون هه‌تا گه‌هشتینه‌ گوندی (سلیوانا) کو هیژا
(مسعود بارزانی) ل وی ده‌ری بوویه و ب گه‌هشتنا وان پیشوازی
لیکریه و د په‌یقه‌کی دا ریزداری بۆ دایه‌ خویاکرن کو: